

Бурко Катерина Володимирівна
асистент кафедри бухгалтерського обліку
Вінницький національний аграрний університет

Бурко Екатерина Владимировна
ассистент кафедры бухгалтерского учета
Винницкий национальный аграрный университет

Burko Kateryna
Assistant of Accounting Department
Vinnitsia National Agrarian University
ORCID: 0000-0002-4321-1292

Буткалюк Аліна Миколаївна
студентка
Вінницького національного аграрного університету

Буткалюк Алина Николаевна
студентка
Винницкого национального аграрного университета

Butkaliuk Alina
Student of the
Vinnitsia National Agrarian University

DOI: 10.25313/2520-2294-2019-12-5443

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ

УЧЕТНАЯ ПОЛИТИКА ПО РАСХОДАХ НА ОПЛАТУ ТРУДА

ACCOUNTING POLICY FOR PAYMENT OF WORK

Анотація. Оплата праці, як об'єкт обліку витрат, в значній мірі визначає собівартість готової продукції (робіт, послуг) суб'єктів господарювання. Так, як основні права і обов'язки з організації оплати праці, державою передані підприємствам, актуальним є питання щодо формування облікової політики в частині витрат на оплату праці.

Не зважаючи на суттєвий внесок українських вчених у дослідження теорії, методології обліку витрат на оплату праці, а також вивчення питань формування облікової політики підприємства в частині оплати праці, виникає необхідність удосконалення облікової політики підприємства щодо витрат на оплату праці, з урахуванням вимог сучасного господарювання та законодавства України.

Стаття присвячена дослідженню теоретичних засад та практики формування облікової політики підприємства в частині витрат на оплату праці. Проведено аналіз розкриття сутності облікової політики науковцями та в законодавчих актах України. Встановлено, що створення облікової політики на підприємстві є дуже трудомістким і відповідальним процесом, на який впливають як відсутність достатнього практичного досвіду управління в ринкових умовах, так і недостатнє законодавче врегулювання цього питання. Визначення основних завдань стає початковим етапом формування облікової в частині оплати праці. Чіткість роботи бухгалтерської служби в напрямку вирішення поставлених завдань залежить від ретельно організованого кадрового та інформаційного забезпечення. Узагальнено інформації про застосування рахунків

бухгалтерського обліку для обліку витрат на оплату праці. Запропоновано перелік основних елементів, щодо витрат на оплату праці, які мають бути відображені в Наказі про облікову політику підприємства.

Ключові слова: облік, праця, оплата праці, витрати, облікова політика, елементи облікової політики, наказ про облікову політику.

Аннотация. Оплата труда, как объект учета затрат, в значительной степени определяет себестоимость готовой продукции (работ, услуг) субъектов хозяйствования. Так, как основные права и обязанности по организации оплаты труда, государством переданы предприятиям, актуальным является вопрос по формированию учетной политики в части расходов на оплату труда.

Несмотря на существенный вклад украинских ученых в исследование теории, методологии учета затрат на оплату труда, а также изучение вопросов формирования учетной политики предприятия в части оплаты труда, возникает необходимость совершенствования учетной политики предприятия по расходам на оплату труда, с учетом требований современного хозяйствования и законодательства Украина.

Статья посвящена исследованию теоретических основ и практики формирования учетной политики предприятия в части расходов на оплату труда. Проведен анализ раскрытия сущности учетной политики учеными и в законодательных актах Украины. Установлено, что создание учетной политики на предприятии является очень трудоемким и ответственным процессом, на который влияют как отсутствие достаточного практического опыта управления в рыночных условиях, так и недостаточное законодательное урегулирование этого вопроса. Определение основных задач становится начальным этапом формирования учетной в части оплаты труда. Четкость работы бухгалтерской службы в направлении решения поставленных задач зависит от тщательно организованного кадрового и информационного обеспечения. Обзор информации о применении счетов бухгалтерского учета для учета расходов на оплату труда. Предложен перечень основных элементов, по расходам на оплату труда, которые должны быть отражены в Приказе об учетной политике предприятия.

Ключевые слова: учет, труд, оплата труда, расходы, учетная политика, элементы учетной политики, приказ об учетной политике.

Summary. Remuneration, as an object of cost accounting, largely determines the cost of finished goods (works, services) of economic entities. So, as the basic rights and obligations of the organization of remuneration, transferred to the state by the enterprises, the question of forming accounting policy regarding the costs of remuneration is urgent.

Despite the significant contribution of Ukrainian scientists to the study of theory, methodology of accounting for costs of pay, as well as the study of the formation of accounting policies of the company in terms of remuneration, there is a need to improve the accounting policy of the enterprise on the cost of remuneration, taking into account the requirements of modern management and legislation Of Ukraine.

The article is devoted to the research of theoretical principles and practice of forming accounting policy of the enterprise in terms of labor costs. The analysis of disclosure of the essence of accounting policy by scientists and in the legislative acts of Ukraine is carried out. Established that accounting policies at the enterprise is a very time consuming and responsible process, which is influenced by the lack of sufficient practical experience of management in market conditions and the lack of legislative regulation of this issue. Defining the main tasks becomes the initial stage of accounting in terms of remuneration. The clarity of the work of the accounting department in the direction of solving the set tasks depends on carefully organized personnel and information support. Information on the use of accounting accounts for accounting for wage costs is summarized. The list of the main elements, concerning the expenses for remuneration, which should be reflected in the Order on accounting policy of the enterprise is offered.

Key words: account, labor, remuneration, expenses, accounting policy, elements of accounting policy, accounting policy order.

Постановка проблеми. Економічне піднесення в країні неможливе без підвищення результативності праці, яке не може бути досягнуто без посилення стимулюючої ролі заробітної плати.

У системі сучасного бухгалтерського обліку питання, пов'язані з нарахуванням та виплатою заробітної плати, є надзвичайно важливими. Оплата праці на підприємстві є основним аспектом в його діяльності, адже вона виступає природним джерелом

доходу для працездатного населення та є формою індивідуального і колективного стимулювання.

Оплата праці, як об'єкт обліку витрат, в значній мірі визначає собівартість готової продукції (робіт, послуг) суб'єктів господарювання.

Зважаючи на те, що основні права і обов'язки з організації оплати праці, державою передані підприємствам, актуальним є питання щодо формування облікової політики в частині витрат на оплату праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий внесок у дослідження теорії, методології обліку витрат на оплату праці, а також вивчення питань формування облікової політики підприємства в частині оплати праці, проблем змісту, елементів, внутрішньої регламентації облікової політики здійснили українські вчені: О. А. Грішнова [14], А. В. Калина [12], А. М. Колот [13], М. І. Кутер [3], О. А. Подолянчук [24], О. Ф. Томчук [23], О. М. Юнацький [8] та інші.

Однак, через постійні зміни зовнішніх чинників, виникає необхідність удосконалення облікової політики підприємства, в тому числі і щодо витрат на оплату праці, з урахуванням вимог сучасного господарювання.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження теоретичних засад та практики формування облікової політики підприємства в частині витрат на оплату праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ринковій економіці для окремих підприємств характерною є підприємницька діяльність, яка пов'язана з новаторством, пошуком незайнятих ніш на ринку, орієнтацією на ефективність роботи і якість, нестандартністю підходів до справи і ризиком.

Вдалий вибір того чи іншого способу відображення інформації в обліку є важливою умовою управління сучасним підприємством. Основою побудови системи обліку на підприємстві є його облікова політика.

На думку науковців облікову політику можна визначити як один із основних документів, що встановлюють правила ведення бухгалтерського обліку на підприємстві [1, с. 14].

Дерій В. А. вважає, що під обліковою політикою слід розуміти офіційно затвержене на підприємстві надане державою йому право вибору, з урахуванням його цілей, специфіки діяльності підприємства та чинних правових актів, відповідних методик та форм, техніки ведення бухгалтерського обліку [2, с. 10].

Кутер М. І. зазначає, що облікова політика виникає тоді, коли бухгалтер, окрім констатації об'єктивних господарських процесів (наприклад, виплата грошових коштів), які не мають альтернативного підходу, починає робити припущення про наявність визначених умов або неіснуючих у дійсності подій (наприклад розрахунок фінансового результату або розподіл накладних витрат) з метою отримання інформації, необхідної передусім для аналізу ефективності роботи підприємства. Як тільки бухгалтер робить припущення і відображає не тільки очевидні факти, — зазначає М. І. Кутер, — виникає простір для ствердження, групових інтересів і, звичайно, облікової політики. Учасники господарського процесу, переслідуючи власні інтереси, ставлять перед

обліковим визначені цілі, які досягаються (або не досягаються) шляхом вибору облікової політики [3, с. 542–543].

За словами Бутинця Ф. Ф., причинами появи облікової політики в ринкових умовах є:

- альтернативні варіанти щодо організації і ведення бухгалтерського обліку, передбачені законодавчими документами;
- розширення видів діяльності та організаційно-правових форм суб'єктів господарювання;
- зміна ролі бухгалтера в господарському житті підприємства від простого реєстратора господарських операцій до активного його учасника [4, с. 41].

На сьогодні поняття «облікова політика» МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» трактує, як конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності [5].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», облікова політика — це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [6].

У листі Міністерства фінансів України «Про облікову політику» від 21.12.2005 р. № 31–34000–10–5/27793 облікова політика визначається на основі положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно — правових актів з бухгалтерського обліку і фінансової звітності [7].

На думку Юнацького М. О. [8, с. 159–163], облікова політика підприємства представляє собою комплексну концепцію, яка відображає систему регулювання бухгалтерського обліку, тому її визначення в законодавчих актах є надто вузькими та відображають лише частину завдань, які повинна виконувати облікова політика на підприємстві. Як цілісна системи, облікова політика має охоплювати всі аспекти (елементи) облікового процесу — теоретичний, методичний, технічний та організаційний (рис. 1).

Створення облікової політики на підприємстві є дуже трудомістким і відповідальним процесом, на який впливають як відсутність достатнього практичного досвіду управління в ринкових умовах, так і недостатнє законодавче врегулювання цього питання.

Основний документ, який визначає способи ведення бухгалтерського обліку, що використовуються при відображенні господарських операцій — це Наказ про облікову політику. У розпорядчому документі про облікову політику наводяться принципи, методи і процедури, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання подання фінансової

звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один варіант, а також попередні оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат між відповідними звітними періодами [9].

Важливим аспектом підготовки розпорядчого документа є узагальнення та вивчення нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку і фінансової звітності, які регламентують формування облікової політики.

Сук Л. К. та Сук П. Л. зазначають, що основними нормативними документами, які забезпечують регламентацію бухгалтерського обліку в Україні, є такі документи, як Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», П(С)БО та НП(С)БО, План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку та інші [10, с. 30–31].

Організація оплати праці на підприємстві здійснюється на підставі: законодавчих та інших нормативних актів; галузевих (міжгалузевих), територіальних угод; колективних договорів; трудових договорів; грантів.

Згідно з П (С) БО 16 «Витрати» до складу елементу витрат «Витрати на оплату праці» включається заробітна плата за окладами і тарифами, премії та заохочення, матеріальна допомога, компенсаційні виплати, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці [11].

Заробітна плата згідно зі ст. 1 Закону України «Про оплату праці» трактується, як винагорода обчислена, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Вітчизняні науковці дають дещо інші трактування заробітної плати (табл. 1).

Поняття «оплата праці» використовують поряд з економічною категорією «заробітна плата». Оплата

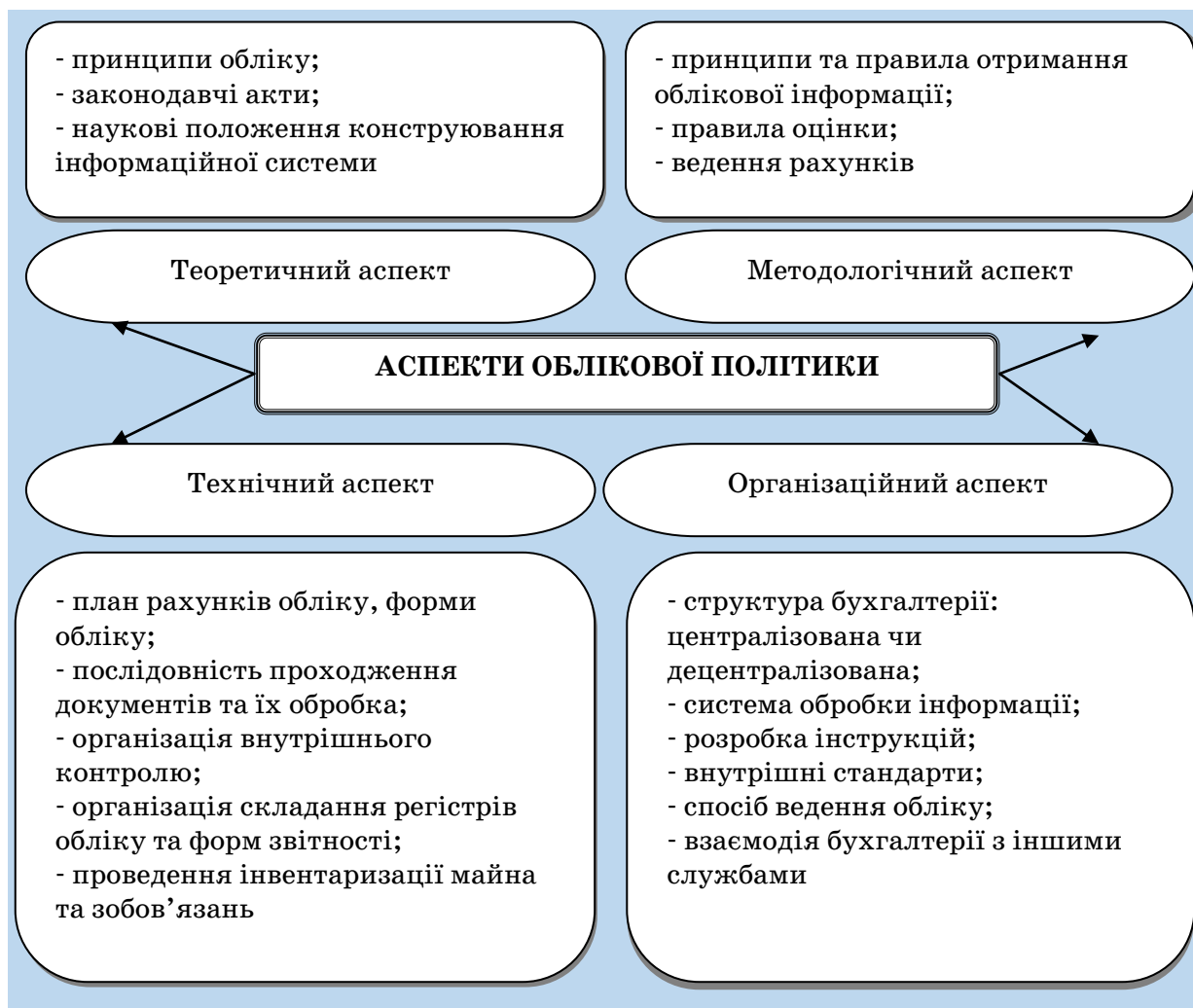

Рис. 1. Аспекти облікової політики

Джерело: [8]

Таблиця 1

Дослідження поняття «заробітна плата» у літературних джерелах

№ з/п	Автор	Визначення
1	А. Калина [12]	– частина доданої вартості у грошовій формі, яка в результаті його розподілу надходить працівникам залежно від кількості і якості затраченої ними праці
2	А. Колот [13]	– це елемент ринку праці, що є ціною, за якою найменший працівник продає послуги робочої сили
3	О.Грішнова [14]	– це елемент ринку праці, що складається в результаті взаємодії попиту на працю та її пропозиції й виражає ринкову вартість використання найманої праці.
4	Брезицька К.Ф. [15]	– це плата за працю, а її величина — це ціна праці, яка визначається на ринку праці в результаті взаємодії попиту на конкретні види праці і її пропозицію.
5	Петрова І.Л. [16]	– винагорода, обчислена як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.
6	Мочерний С.В. [17]	– це грошове вираження вартості і ціни товару робоча сила та частково результативності функціонування робочої сили.

праці як трудовий дохід працівника залежить від кількості та якості затраченої ним корисної праці, який виплачується роботодавцем у вигляді заробітної плати в грошовій або натуральній формі [18, с. 12].

Очеретько Л. М. стверджує, що систему оплати праці можна розглядати як комплексне поняття, що на рівні практичного використання містить види і форми заробітної плати, яка нараховується і виплачується працівнику за його працю відповідно до умов трудового договору [19].

На сьогоднішній день в країні найчастіше застосовують дві основні форми заробітної плати — відрядну і погодинну.

Відрядна заробітна плата — це форма, що заохочує збільшення обсягів виробництва продукту. Вона застосовується тоді, коли саме від інтенсивності праці робітника залежить обсяг виробництва і передбачає систему доплат за економію палива, енергії, сировини, матеріалів, за ефективне використання устаткування, за ставлення до праці, за ризик і т. ін. [20].

При погодинній формі заробітної плати мірою праці виступає відпрацьований час, а заробіток працівнику нараховується згідно з його тарифною ставкою чи посадовим окладом за фактично відпрацьований час.

Елементи облікової політики щодо виплат працівникам регламентуються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам». До складу поточних виплат, що згадуються в П(С) БО 26, належать будь-які виплати працівникам, які вказані в Інструкції зі статистики заробітної плати та в Законі України «Про оплату праці» і які підприємство планує здійснити в найближчі 12 місяців.

Організація обліку оплати праці має бути цілісною, єдиною системою взаємопов'язаних, взаємоузгоджених способів і методів обліку, які охоплюють

увесь комплекс облікових процедур з виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації.

Початковим етапом формування облікової політики оплати праці є визначення основних завдань (рис. 2).

Чіткість роботи бухгалтерської служби в напрямку вирішення поставлених завдань залежить від ретельно організованого кадрового та інформаційного забезпечення. Формування складових обліку оплати праці (рис. 3) на підприємстві забезпечує вирішення ряду поставлених задач.

Планом рахунків бухгалтерського обліку [22], узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам передбачено здійснювати на синтетичному рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам». На рахунку 81 «Витрати на оплату праці» узагальнюється інформації про витрати на оплату праці за звітний період. За дебетом цього рахунку відображається сума визнаних витрат на оплату праці, а за кредитом — списання.

Томчук О. Ф. та Машевська А. А. вважають, що розширення аналітичних рахунків з обліку витрат на оплату праці дасть можливість краще здійснювати контроль над виконанням плану виробництва, збільшити продуктивність праці та раціонально здійснювати розподіл коштів на оплату праці за виконану роботу [23, с. 459].

Для будь-якого суб'єкта господарювання поточні виплати працівникам підприємства у вигляді заробітної плати є витратами, які мають бути обов'язково підтверджені первинними документами, кожен з яких має певні особливості у його заповненні. Документи існують як типових та і нетипових форм, на кожний з яких затверджується графік документообігу керівництвом підприємства. Основними розпорядчими документами

відносно особового складу є: наказ (розпорядження) про прийом на роботу, наказ (розпорядження) про переведення на іншу роботу, наказ (розпорядження) про надання відпустки, наказ (розпорядження) про припинення трудового договору (контракту).

Наказ про облікову політику — це фактично внутрішній «нормативний» документ для регулювання бухгалтерського обліку. Саме з нього бухгалтер (а також і контролери при перевірці) черпають інформацію про обраний метод нарахування амортизації, спосіб створення резерву сумнівних боргів, вартісну межу для малоцінних необоротних матеріальних активів тощо.

В Наказі про облікову політику в частині обліку оплати праці необхідно відображати усі принципи питання, враховуючи методи стимулювання відповідальність за визначення яких, згідно з законодавством, покладена на власника підприємства. Основними з них є:

- 1) визначення форм, систем, розмірів заробітної плати та інших виплат;
- 2) встановлення системи заохочення та преміювання працівників;
- 3) встановлення системи нормування праці;

4) організація документування праці та її оплати та інші [4].

Також у Наказі про облікову політику підприємства необхідно передбачити: форми і системи оплати праці; порядок створення резервів на виплату відпусток; форми кадрової документації та документування операцій з оплати праці; порядок внесення змін в організації праці.

Таким чином, в обліковій політиці підприємства з оплати праці мають бути відображені:

- організаційні складові (перелік осіб, відповідальних за ведення обліку оплати праці, та їх посадові інструкції; перелік центрів витрат та сфер відповідальності; комерційна таємниця та порядок її захисту; система внутрішнього контролю);
- методичні складові (системи і форми оплати праці, що застосовуються на підприємстві; перелік робіт, які підлягають нормуванню; порядок визнання нарахованої суми виплат за поточними зобов'язаннями; порядок нарахування виплат за невідпрацьований час, премій та інших заохочувальних виплат; варіант обліку витрат з використанням рахунків всіх класів (0–9); з використанням рахунків всіх

Рис. 2. Завдання формування облікової політики в частині оплати праці

Джерело: власна розробка

класів, крім рахунків класу 8 «Витрати за елементами»; з використанням рахунків всіх класів, крім рахунків класу 9 «Витрати діяльності»); перелік об'єктів витрат та об'єктів калькулювання);

- технічні складові (робочий план рахунків у розрізі центрів витрат та центрів відповідальності; форми первинних документів по розрахунках з оплати праці; облікові реєстри; схеми (графіки) документообороту; вибір технології обробки облікової інформації; склад, порядок і строки подання внутрішньої звітності; порядок проведення інвентаризації зобов'язань з оплати праці).

Також ми підтримуємо думку, що елементами облікової політики в частині оплати праці та виплат працівникам повинні бути лише ті, що визначають альтернативні варіанти системи обліку та формування звітності: рахунки, субрахунки, рахунки другого та третього порядку; перелік власно розроблених форм первинних документів для формування управлінської звітності; графік документообороту; створення резерву для відшкодування витрат на виплату відпусток. Усі приведені елементи можна відображати по змісту розпорядчого документу про облікову політику або ж виносити як додатки до нього [24, с. 70].

Висновки. Витрати на оплату праці є основним фактором, який впливає на ефективну діяльність

підприємства в різних галузях. Підприємствам надається право у визначенні розмірів і порядку оплати праці, застосуванні різних виплат компенсаційного й стимулюючого характеру, наданні додаткових трудових і соціальних пільг. Витрати на оплату праці є неоднорідними, тому для задоволення управлінських потреб класифікуються за різними ознаками.

Організація обліку праці та її оплати є складною ділянкою роботи. Від організації обліку оплати праці залежить якість, правдивість, справедливність, повнота і своєчасність розрахунків з персоналом з оплати праці, формування собівартості продукції та кінцевого фінансового результату діяльності суб'єкта господарювання. Бухгалтерський облік витрат на оплату працівників повинен не тільки відображати дотримання особистих інтересів працівників, але й держави. Тому надзвичайно важливим є обґрунтований підхід до формування облікової політики щодо витрат на оплату праці. У Наказі про облікову політику підприємства мають бути відображені такі основні елементи як: форми і системи оплати праці; порядок створення резервів на виплату відпусток; методи стимулювання; форми кадрової документації та документування операцій з оплати праці; субрахунки та аналітичні рахунки.

Рис. 3. Складові обліку оплати праці

Джерело: сформовано на основі [21]

Література

1. Красноперова О. Л. Учетная политика организаций на 2004 год. Москва: ЗАО «Издательский Дом Главбух», 2003. 240 с.
2. Дерій В. А. Організація бухгалтерського обліку в підприємстві: курс лекцій. Тернопіль: Джура, 2003. 92 с.
3. Кутер М. И. Теория и принципы бухгалтерського учета. Финансы и статистика. 2000. С. 544.
4. Бутинець Ф. Ф., Войналович О. П. Організація бухгалтерського обліку. Житомир: Рута, 2009. 528 с.
5. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємств: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
7. Про облікову політику: Лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. № 31-34000-10-5/27793. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=58984&cat_id=34931
8. Юнацький М. О. Концептуальна основа формування облікової політики підприємства для цілей бухгалтерського. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 6(3). С. 159–163.
9. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємств: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id
10. Сук Л. К., Сук П. Л. Організація бухгалтерського обліку: підручник. К.: Каравела; Піча Ю. В., 2009. 624 с.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 13.12.1999 р. № 318, із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.help/law/318/>
12. Калина А. В. Економіка праці та соціально-трудова відносини. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009. 272 с.
13. Колот А. М., Грішнова О. А., Герасименко О. О. Економіка праці та соціально-трудова відносини. Київ: КНЕУ, 2009. 711 с.
14. Грішнова О. А. . Економіка праці та соціально-трудова відносини. Київ: Знання, 2009. 390 с.
15. Брезницька К. Ф. Аналіз сучасних систем оплати праці в зарубіжних країнах. Управління розвитком. 2011. № 8(105). С. 30–31.
16. Український ринок праці: особливості розвитку та ефективність функціонування: монографія За ред. д-ра екон. наук, проф. І. Л. Петрової. К.: Фенікс, 2010. 332 с.
17. Мочерний С. Економічна енциклопедія. У 3-х т. Т. 1 Редкол.: С. В. Мочерний. К.: Вид-во «Академія», 2008. 864 с.
18. Мельник Т. Г. Облік, аналіз та аудит праці і її оплати: авт. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук за спец. 08.06.04. Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. Київ, 2005. 18 с.
19. Очеретько Л. М., Багрій К. О. Удосконалення обліку витрат на оплату праці. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 23. С. 67–72.
20. Шило Ж. С., Поліщук О. Ю. Проблеми заробітної плати та вартості робочої сили в Україні. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2010_1/45.pdf
21. Левченко О. П., Вороновська О. В., О. В. Синяєва О. В. Облікова політика сільськогосподарських підприємств. Мелітополь, 2017. 171 с.
22. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://www.buh24.com.ua/plan-rahunkiv-buhgalterskogoobliku-aktiviv-kapitalu-zobovuzan-i-gospodarskihoperatsiy-pidpriemstv-i-organizatsiy/>
23. Томчук О. Ф., Машевська А. А. Контроль та управління витратами на оплату праці. Інфраструктура ринку. 2016. № 2. С. 457–461.
24. Подолянчук О. А. Облікова політика щодо заробітної плати. Облік і фінанси. 2018. № 1. С. 64–71.

References

1. Krasnoperova O. L. (2003). Uchetnaja polytyka orghanyzacyj na 2004 ghod [Accounting policies of organizations for 2004]. Moscow: Publishing House Glavbukh CJSC [in Russian].
2. Derij V. A. (2003). Orghanizacija bukhghaltersjkogho obliku v pidpryjemstvi [Organization of accounting in the enterprise]. Ternopil: Jura [in Ukrainian].
3. Kuter M. Y. (2000). Teoryja y pryncypy bukhghaltersjkogho ucheta [Theory and principles of accounting]. Moscow: Finance and statistics [in Russian].

4. Butynecj F. F. & Vojnalovych O. P. (2009). Orghanizacija bukhghaltersjkogho obliku [Organization of the accounting region]. Zhytomyr: Rue [in Ukrainian].
5. Metodychni rekomendatsii shchodo oblikovoi polityky pidprijemstv: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27 chervnia 2013 r. 635 [Guidelines for accounting policies of enterprises: Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 635 of June 27, 2013] (n.d.). URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=58984&cat_id=34931 [in Ukrainian]
6. Pro bukhghalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. № 996-XIV [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine of July 16, 1999 № 996-XIV]. (n.d.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> [in Ukrainian]
7. Pro oblikovu polityku: Lyst Ministerstva finansiv Ukrainy vid 21.12.2005 r. № 31-34000-10-5/27793 [On accounting policy: Letter of the Ministry of Finance of Ukraine dated 21.12.2005 № 31-34000-10-5 / 27793] (n.d.). URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=58984&cat_id=34931
8. Yunatskyi M. O. (2016) Kontseptualna osnova formuvannia oblikovoi polityky pidprijemstva dlia tsilei bukhghalterskoho [Conceptual basis of accounting policies of an enterprise for accounting purposes]. Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo — International economic relations and the world economy 6(3), 159–163.
9. Metodychni rekomendatsii shchodo oblikovoi polityky pidprijemstv: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27.06.2013 r. № 635J [Guidelines for accounting policies of enterprises: Order of the Ministry of Finance of Ukraine № 635 of June 27, 2013] (n.d.). URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id
10. Suk L. K. & Suk P. L. (2009). Orghanizacija bukhghaltersjkogho obliku [Organization of accounting]. Kiev: Caravel [Ukraine].
11. Polozhennia (standart) bukhghalterskoho obliku 16 «Vytraty» vid 13.12.1999 r. № 318, iz zminamy i dopovnenniamy [Accounting Standard (Standard) 16 «Expenses» № 318 of December 13, 1999, as amended] (n.d.). URL: <https://zakon.help/law/318/>
12. Kalyna A. V. (2009). Ekonomika praci ta socialjno-trudovi vidnosyny [Labor economics and social and labor relations]. Kiev: Publishing House «Personnel» [in Ukrainian].
13. Kolot A. M. & Ghrishnova O. A. & Gherasymenko O. O. (2009). Ekonomika praci ta socialjno-trudovi vidnosyny. [Labor economics and social and labor relations]. Kiev: KNEU [Ukraine].
14. Ghrishnova O. A. (2009). Ekonomika praci ta socialjno-trudovi vidnosyny [Labor economics and social and labor relations]. Kiev: in Ukrainian.
15. Brezytska K. F. (2011) Analiz suchasnykh system opłaty pratsi v zarubizhnykh krainakh. Upravlinnia rozvytkom [Analysis of modern systems of remuneration in foreign countries. Development Management] [in Ukrainian]
16. I. L. Petrova (2010). [Ukrainskyi rynek pratsi: osoblyvosti rozvytku ta efektyvnist funktsionuvannia], 332. [in Ukrainian]
17. Mochernyi S. (2008) Ekonomichna entsyklopediia [Economic encyclopedia] Kiev: Academy. [in Ukrainian]
18. Melnyk T. H. (2005) ()Oblik, analiz ta audyt pratsi i yii opłaty [Accounting, analysis and audit of labor and its remuneration] Kiev: Accounting, analysis and audit. [in Ukrainian]
19. Ocheretko L. M. & Bahrii K. O. (2018) Udoskonalennia obliku vytrat na oplatu pratsi [Improvement in accounting for wage costs] Investment: practice and experience. [in Ukrainian]
20. Shylo Zh.S. & Polishchuk O. Yu. Problemy zarobitnoi platy ta vartosti robochoi syly v Ukraini. [Problems of wages and labor costs in Ukraine]. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2010_1/45.pdf
21. Levchenko O. P. & Voronovska O. V. & O. V. Syniaieva O. V. (2017) Oblikova polityka silskohospodarskykh pidprijemstv [Accounting policies of agricultural enterprises] Melitopol. [In Ukrainian]
22. Plan rakhunkiv bukhghalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidprijemstv i orhanizatsii vid 30.11.1999 r. № 291 [Plan of accounts of accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations from November 30, 1999 № 291]. URL: <https://www.buh24.com.ua/plan-rahunkiv-buhghalterskogoobliku-aktiviv-kapitalu-zobovyazan-i-gospodarskihoperatsiy-pidpriyemstv-i-organizatsiy/>
23. Tomchuk O. F & Mashevska A. A. (2016) Kontrol ta upravlinnia vytratamy na oplatu pratsi [Control and management of labor costs] Market infrastructure. [in Ukrainian]
24. Podolianchuk O. A. (2018) Oblikova polityka shchodo zarobitnoi platy [Payroll Accounting Policies] Accounting and Finance. [in Ukrainian]